

TÜRKİYE SANAYİSİNDE OSMANLI DEVLETİNİN ETKİLERİ

THE EFFECTS OF THE OTTOMAN STATE ON TURKEY INDUSTRY

DOI: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.1096>

Çiğdem ÜNAL

Özet

Modern sanayi devriminden önce ileri ve etkili üretim tekniklerine sahip olan Osmanlı İmparatorluğu, devrimle ortaya çıkan yeni gelişmeleri takip edebilmek için büyük çaba harcamış yeni politikalar oluşturmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde sanayileşme sürecini, benimsenen ve uygulanan politikalar açısından üç evrede ele almak mümkündür. Kuruluşundan Tanzimat Dönemine kadar olan evrede sanayi faaliyetleri küçük el zanaatları ve gedik usulüne dayalı bir şekilde yapılmıştır. Avrupa'da sanayi devriminin hızla geliştiği ve Tanzimat Dönemini kapsayan ikinci evre; küçük el sanatlarına dayalı, geçimlik küçük ölçekli sanayiden, fabrikalı seri üretime geçiş ve aynı zamanda bilimsel tespitlerin ve öz eleştirinin yapıldığı bir dönemdir. Tanzimat dönemi sonrasını kapsayan üçüncü evrede ise; sanayi reformlarının devam ettirilmeye çalışıldığı, fabrika sayılarında kısmen artışlar olduğu ve yeni kanun tasarılarının hazırlandığı görülür. İmparatorluk döneminde sanayinin gelişim alanları, genellikle İstanbul ve yakın çevresi ile kıyı Ege bölgeleridir. Günümüz Türkiye'sinde sanayinin yoğunluk kazandığı alanların yine İstanbul ve çevresi, güney Marmara ve Ege bölgesi olduğu görülmektedir. Osmanlı döneminde ilk sıralarda dokuma ve askeri teçhizata yönelik sanayi ürünleri ön plandadır. Bugün de özellikle dokuma, deri, hazır giyim sanayisi Türkiye'nin önemli sanayi sektörlerinin başında gelmektedir. Sanayileşmenin önemli olduğu yerleşmeler, buralarda üretilen sanayi ürünleri ve hatta sanayileşme politikalarının; günümüz Türkiye'sinin sanayi yapısının şekillenmesinde büyük etkileri olduğu açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Osmanlı sanayi ürünleri, sanayileşme politikaları, günümüze yansımaları

Abstract

Ottoman Empire which had advanced and effective production technics before Modern Industry Revolution, had made an great effort in order to follow new developments that emerged with the revolution and made new policies for it. It is possible to approach the industrialization process of Ottoman Empire in three phases. The phase from the establishment of the empire to the Tanzimat Reform Period, industry activities were organized based upon monopoly of trade right and small handcrafts. The second phase includes the fast moving Industry Reform in Europe and Tanzimat Reform Period; included transition of subsistence small scale industry small handcrafts to factory mass production and at the same time scientific facts and self-criticism. The third phase includes post-Tanzimat Reform Period which is seen that there were attempts to continue the industry reforms , partially increasement of factories and new government bills. The areas of industry development in Empire Period were generally Istanbul and its immediate vicinities and Aegean region. At the present time, the areas where the industrialization are dense, are also Istanbul and its immediate vicinities, South Marmara and Aegean Region. In the beginning, industrial products for weaving and accoutrements were in forefront in the Ottoman Empire. At the present time especially weaving, leather and ready-made clothing are one of the leading industry segments of Turkey. It is clearly seen that the settlements which is important for industrialization, products made in these factories and also the industry policies has strong impact on shaping today's Turkey's industry structure.

Keywords

References

- Açba, S. (1995). Osmanlı Devleti'nin dış borçlanması (1854-1914). Afyon: Afyon Kocatepe Üniv. Yay., No: 1, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, No: 1.
- Bayartan, M. (2008). XIX. yüzyılda Osmanlı madenlerinin coğrafi dağılışı. Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 10(1), 137-155.
- Clark Edvard, C. (1992). "Osmanlı sanayi devrimi" Osmanlılar ve Batı teknolojisi, yeni araştırmalar yeni görüşler.
- Ekmelettin İhsanoğlu (Ed.). İstanbul: İstanbul Üniv. Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3692, 37-52.
- Çarıkçı, E. (1998). Cumhuriyetten bugüne Türkiye'nin iktisat politikaları ve neticeleri. Yeni Türkiye Dergisi, Sayı:23-24, Cumhuriyet Özel Sayısı; 5.
- Doğan, M. (2013). Geçmişten günümüze İstanbul'da sanayileşme süreci ve son 10 yıllık gelişimi. Marmara Coğrafya Dergisi, (27).

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)